

Paragraafid

Lehekülje nr.

2.4. Pikaajaline hooldus

1

2.4. Pikaajaline Hooldus

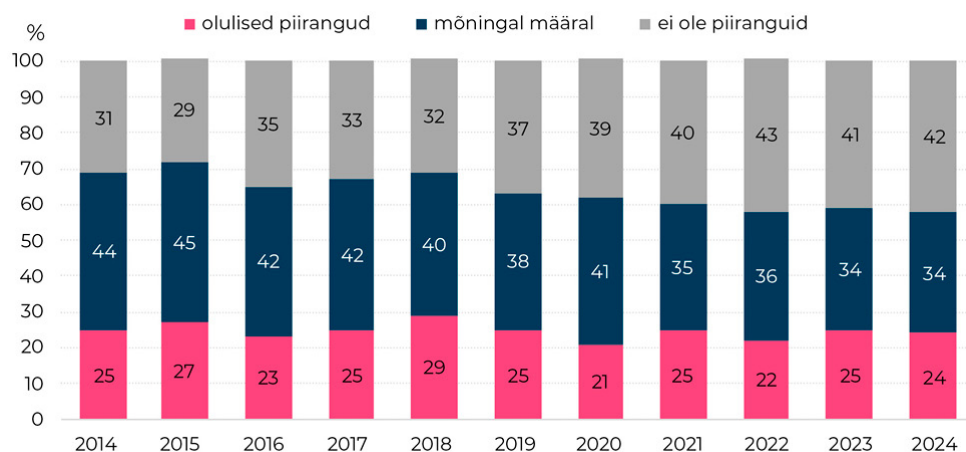
Rahvastik vananeb sündimuse vähenemise ja oodatava eluea pikenemise tõttu. Prognooside kohaselt suureneb vähemalt 65-aastaste ehk vanemaealiste täiskasvanute osakaal EL-i rahvastikus 21%-lt (2023) 29%-le (2050) (OECD / European Commission, 2024). Sama trend on ka Eestis: 2023. aasta lõpus moodustasid vähemalt 65-aastased 20% rahvastikust ja nende osakaal suureneb EL-i keskmisega sarnases tempos. Eestis elas 2014. aasta alguses vähemalt 65-aastaseid inimesi 242 000, kuid 2024. aastaks juba 281 000. Samal ajal on vähemalt 85-aastaste osakaal selles vanuserühmas suurenenud 1,4 korda. See tähendab, et vähemalt 85-aastaste inimeste arv on 2024. aastaks suurenenud 27 000-lt 39 000-le (Statistikaamet, c).

Rahvastiku vananemisega suureneb pikaajalise hoolduse teenuste vajadus. Need teenused hõlmavad erinevaid tervishoiu, isikuhoolduse ja sotsiaalteenuseid, mis aitavad ennetada tervise halvenemist, toetada igapäevast toimetulekut. Haiguste ja vigastuste ennetamine, krooniliste haiguste jälgimine, vaimse tervise toetamine ja inimeste võimestamine oma tervise eest hoolt kandma aitavad suurendada tervena elatud aastate arvu. See omakorda vähendab nii teenuste kui ka personalivajaduse koormust pikaajalise hoolduse ja tervishoiusüsteemis.

Tervisest tingitud igapäevategevuse pikaajalised piirangud viitavad toimetulekut toetavate teenuste vajadusele. Keskmise eluea kasvades on oluline, et lisanduvad aastad oleksid elatud hea tervise juures. Kui esinevad probleemid, peaksid toetavad teenused olema kvaliteetsed, kättesaadavad ja asjakohased ning aitama vähendada perede hoolduskoormust. Koduteenuste eesmärk on toetada inimeste iseseisevat toimetulekut nii kaua kui võimalik enne ööpäevaste hooldusteenuste vajaduse tekkimist.

Aastal 2023 oli 65-aastastel meestel jäänud elada 16 ja naistel 21 aastat. Neist tervena elatud aastate arv oli meestel seitse ja naistel kaheksa aastat, ülejäänud aastad möödusid kergemate või raskemate tervisepiirangutega (Statistikaamet, d). Viimase (2021. aasta) rahvaloenduse andmete kohaselt (statistikaamet, e) esines vähemalt 65-aastastest inimestest 30%-l mõningaid piiranguid ja 24%-l olulisi piiranguid.

Tervisest tingitud pikaajalisi piiranguid ei olnud ligi 45%-l. See tähendab, et teiste inimeste abi vajas igapäevategevuses umbes 21 000 oluliste tervisepiirangutega meest ja 45 000 naist. Lisaks oli vähemalt sama palju inimesi, kes vajasisid abi mõne tegevuse korral, kuid mitte iga päev. Aastate jooksul on piiranguteta vanemaealiste osakaal suurenenud: 2015. aastal oli see 29%, kuid 2024. aastaks juba 42% (joonis 50).

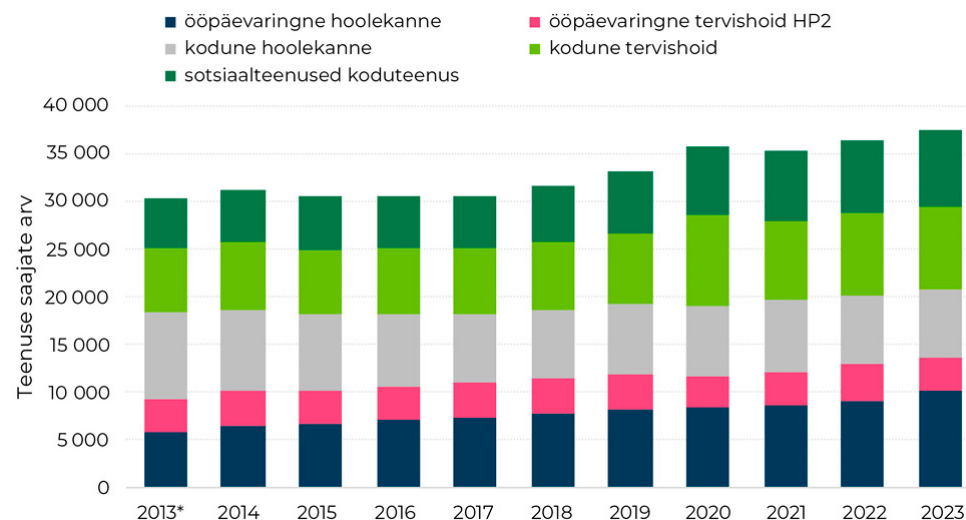

Aastal 2023 sai **pikaajalise hoolduse statsionaarset teenust** ligikaudu 12 900 inimest ja koduteenust ligi 14 700 inimest. Ööpäevahooldust kasutas samal aastal ligi 15 200 inimest (joonis 51) (Kupper, 2024). Teenuseid saanud inimeste koguarvu ei saa nende arvude liitmisel

täpselt määrata, sest inimesed võivad aasta jooksul liikuda ühelt teenuselt teisele, mitut teenust samal ajal tavaliselt ei kasutata. Teenuste statistika põhineb teenuse liikidel, mitte üksikisikute arvestusel.

Tervishoiuteenuseid osutab tervishoiusüsteem, sotsiaalteenuseid hoolekandesüsteem. Tervisekassa andmete alusel saab hinnata tervishoiuteenuseid saanud isikute arvu, kuid sotsiaalhoolekande teenuseid arvestatakse eraldi ja see võib erineda arvestusmeetodi poolest, näiteks peetakse osa teenuseid aasta jooksul saaduks, teisi aga arvestatakse aasta lõpu seisuga.

Inimeste teekond teenuste vahel võib olla mitmeastmeline, näiteks võib alustada koduteenuste kasutamisest (nt koduõde), seejärel liikuda statsionaarsesse ravi- või hooldusasutusse ja aasta lõpus viibida taas kodus või hooldekodus. Hinnanguliselt kasutab erinevaid pikaajalise hoolduse teenuseid umbes 60% vähemalt 65-aastastest inimestest, kellel on pikaajalised tervisepiirangud.

- *Pikaajalise hoolduse teenused hõlmavad tervishoiu, isikuhoolduse ja sotsiaalteenuseid, mis toetavad igapäevast toimetulekut ja ennetavad tervise halvenemist.*
- *Vähemalt 65-aastaste osakaal suureneb nii Eestis kui ka EL-is, mis tähendab pikaajalise hoolduse teenuste suuremat vajadust.*

- *Vanemaaliste seas on igapäevategevuse piirangud tervise tõttu tavalised, mistõttu on oluline osutada kvaliteetseid ja kättesaadavaid hooldusteenuseid, et vähendada perede hoolduskoormust.*